

„Programowanie rewitalizacji”

Szkolenie dla członków zespołu ds. rewitalizacji

w ramach projektu pn.

*„Aktualizacja Lokalnego Programu Rewitalizacji Miasta Parczew
na lata 2017-2023”*

***Projekt współfinansowany ze środków
Unii Europejskiej w ramach Programu Operacyjnego Pomoc Techniczna 2014-2020***

Tematyka

- **Podstawy prawne prowadzenia rewitalizacji:**
Ustawa z dnia 9 października 2015 roku o rewitalizacji, Wytyczne Ministra Rozwoju w zakresie rewitalizacji w programach operacyjnych na lata 2014-2020.
- **Podstawowe definicje związane z rewitalizacją.**
- **Zasady prowadzenia procesu opracowania programu rewitalizacji.**
- **Zalety i wady opracowania różnych ścieżek rewitalizacji.**
- **Diagnozowanie stanu – tworzenie banku danych.**
- **Rola i znaczenie programu rewitalizacji.**
- **Przedsięwzięcia i projekty rewitalizacyjne.**
- **Etap wdrażania programu rewitalizacji – realizacja projektów rewitalizacyjnych w oparciu o środki europejskie, lokalne samorządowe i prywatne.**
- **Monitorowanie i ewaluacja procesu rewitalizacji.**

Czas trwania

- **10.00 – 11.30 – sesja I**
- **11.30 – 11.45 – przerwa kawowa**
- **11.45 – 13.15 – sesja II**
- **13.15 – 13.45 – obiad**
- **13.45 – 15.15 – sesja III**

Podstawa prawna

- **Ustawa z dnia 9 października 2015 r. o rewitalizacji (Dz. U. poz. 1777 z 3 listopada 2015 r.)**

lub

- **art.18 ust.2 pkt 6 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2015 r., poz.1515), zgodnie z Wytycznymi Ministerstwa Infrastruktury i Rozwoju z 2 sierpnia 2016 r.**
- **Krajowa Polityka Miejska 2023 przyjęta przez Radę Ministrów w dniu 20 października 2015 r.**
- **RPO Województwa Lubelskiego na lata 2014-2020**

Co w ustawie?

- Definicje
- Partycypacja społeczna, w tym obszerny katalog interesariuszy
- Komitet Rewitalizacji
- Gminny Program Rewitalizacji (GPR)
- Specjalna Strefa Rewitalizacji
- Miejscowy Plan Rewitalizacji
- Realizacja przedsięwzięć
- Przekształcenie programów rewitalizacji w GPR

<http://www.freedigitalphotos.net/images/agree-terms.php>

Definicje w ustawie (1)

Rewitalizacja stanowi proces wyprowadzania ze stanu kryzysowego obszarów zdegradowanych, prowadzony w sposób **kompleksowy**, poprzez **zintegrowane działania** na rzecz **lokalnej społeczności, przestrzeni i gospodarki**, skoncentrowane terytorialnie, **prowadzone przez interesariuszy rewitalizacji** na podstawie gminnego programu rewitalizacji.

Definicja wg Wytycznych MR

Rewitalizacja to kompleksowy proces wyprowadzania ze stanu kryzysowego obszarów zdegradowanych poprzez działania całościowe (powiązane wzajemnie przedsięwzięcia obejmujące kwestie społeczne oraz gospodarcze lub przestrzenno-funkcjonalne lub techniczne lub środowiskowe), integrujące interwencję na rzecz społeczności lokalnej, przestrzeni i lokalnej gospodarki, skoncentrowane terytorialnie i prowadzone w sposób zaplanowany oraz zintegrowany poprzez programy rewitalizacji.

Cechy i elementy programów rewitalizacji wg Wytycznych MR

Analiza i weryfikacja cech i elementów programu rewitalizacji przeprowadzona jest w szczególności z uwzględnieniem:

- kompletności uwzględnienia w treści programu rewitalizacji wskazanych cech i elementów;
- kompleksowości programu rewitalizacji, stopnia koncentracji i komplementarności planowanych działań rewitalizacyjnych;
- wewnętrznej spójności działań;
- powiązań z politykami w gminie;
- sprawnej koordynacji;
- stopnia realizacji zasady partnerstwa w odniesieniu do programu rewitalizacji.

Minimalna zawartość programu rewitalizacji wg Wytycznych MR

Program rewitalizacji zawiera co najmniej:

- opis powiązań programu z dokumentami strategicznymi i planistycznymi gminy;
- diagnozę czynników i zjawisk kryzysowych oraz skalę i charakter potrzeb rewitalizacyjnych;
- zasięgi przestrzenne obszaru/obszarów rewitalizacji, tj. określenie, w oparciu o inne dokumenty strategiczne gminy lub diagnozę i identyfikację potrzeb rewitalizacyjnych, terytorium/terytoriów najbardziej wymagających wsparcia;
- wizję stanu obszaru po przeprowadzeniu rewitalizacji (planowany efekt rewitalizacji);

Minimalna zawartość programu rewitalizacji wg Wytycznych MR cd.

- cele rewitalizacji oraz odpowiadające zidentyfikowanym potrzebom rewitalizacyjnym kierunki działań mających na celu eliminację lub ograniczenie negatywnych zjawisk;
- listę planowanych, podstawowych projektów i przedsięwzięć rewitalizacyjnych wraz z ich opisami / [Formularz zgłaszania projektów rewitalizacyjnych.doc](#) /
- charakterystykę pozostałych rodzajów przedsięwzięć rewitalizacyjnych realizujących kierunki działań, mających na celu eliminację lub ograniczenie negatywnych zjawisk powodujących sytuację kryzysową;

Minimalna zawartość programu rewitalizacji wg Wytycznych MR cd.

- mechanizmy zapewnienia komplementarności między poszczególnymi projektami/przedsięwzięciami rewitalizacyjnymi oraz pomiędzy działaniami różnych podmiotów i funduszy na obszarze objętym programem rewitalizacji;
- indykatywne ramy finansowe w odniesieniu do przedsięwzięć z indykatywnymi wielkościami środków finansowych z różnych źródeł;
- mechanizmy włączenia mieszkańców, przedsiębiorców i innych podmiotów i grup aktywnych na terenie gminy w proces rewitalizacji; k. system realizacji (wdrażania) programu rewitalizacji;
- system monitoringu i oceny skuteczności działań i system wprowadzania modyfikacji w reakcji na zmiany w otoczeniu programu.

Minimalna zawartość programu rewitalizacji wg Wytycznych MR cd.

- Diagnoza zawarta w programie rewitalizacji obejmuje analizę sfer: społecznej, gospodarczej, środowiskowej, przestrzenno-funkcjonalnej oraz technicznej dla całego obszaru gminy oraz pogłębioną diagnozę obszaru rewitalizacji.
- Szczególne znaczenie ma pogłębiona analiza-kwestii społecznych dla określenia potrzeb podjęcia wyprzedzających działań o charakterze społecznym, co pozwoli na przygotowanie działań rewitalizacyjnych o bardziej złożonym, kompleksowym charakterze i oddziaływaniu, mających na celu podniesienie skuteczności i trwałości projektów rewitalizacyjnych oraz gotowości i świadomości mieszkańców co do możliwości partycypacyjnego współdecydowania o obszarze objętym programem rewitalizacji. E:\RES 2014\LPR\Parczew\Dane_do_diagnozy.docx

Definicje w ustawie (2) – rozdz.3

Obszar zdegradowany gminy znajdujący się w stanie kryzysowym z powodu koncentracji negatywnych zjawisk społecznych, w szczególności bezrobocia, ubóstwa, przestępczości, niskiego poziomu edukacji lub kapitału społecznego, a także niewystarczającego poziomu uczestnictwa w życiu publicznym i kulturalnym, można wyznaczyć jako obszar zdegradowany w przypadku występowania na nim ponadto, co najmniej jednego z następujących negatywnych zjawisk: **gospodarczych, środowiskowych, przestrzenno-funkcjonalnych, technicznych.**

Wyznaczony w drodze uchwały , której projekt jest konsultowany.

Obszar zdegradowany może być podzielony na podobszary, w tym podobszary nieposiadające ze sobą wspólnych granic pod warunkiem stwierdzenia sytuacji kryzysowej na każdym z podobszarów.

Definicje w ustawie (3) – rozdz.3

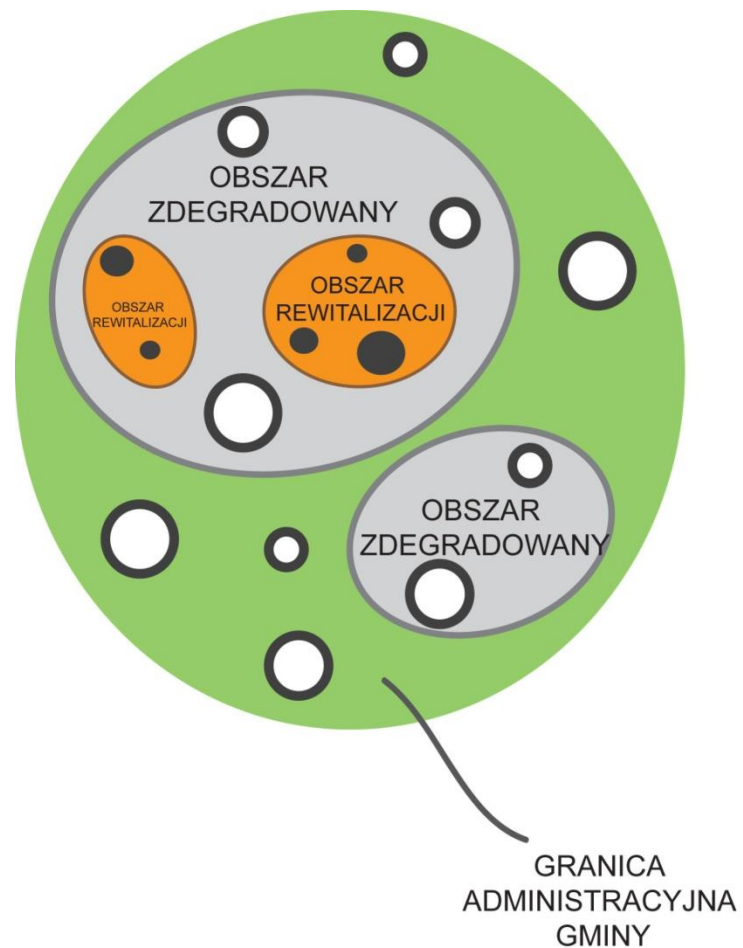
Obszar rewitalizacji obejmujący całość lub część obszaru zdegradowanego, **cechujący się szczególną koncentracją negatywnych zjawisk**, o których mowa powyżej, na którym z uwagi na istotne znaczenie dla rozwoju lokalnego gmina zamierza prowadzić rewitalizację, wyznacza się jako **obszar rewitalizacji**.

Wyznaczony w drodze uchwały , której projekt jest konsultowany

Obszar rewitalizacji nie może być większy niż 20% powierzchni gminy oraz zamieszkały przez więcej niż 30% liczby mieszkańców gminy.

Obszar rewitalizacji może być podzielony na podobszary, w tym podobszary nieposiadające ze sobą wspólnych granic.

Obszar zdegradowany i obszar rewitalizacji

Partycypacja społeczna (rozdz. 2) w tym obszerny katalog interesariuszy

- **Partycypacja społeczna** obejmuje przygotowanie, prowadzenie i ocenę rewitalizacji w sposób zapewniający aktywny udział interesariuszy, w tym poprzez uczestnictwo w konsultacjach społecznych oraz w pracach Komitetu Rewitalizacji
- **Interesariuszami rewitalizacji** są mieszkańcy gminy, w tym obszarów zdegradowanych, władze publiczne, w tym samorządowe, organizacje społeczne, przedsiębiorcy
- **Konsultacje społeczne prowadzi wójt, burmistrz albo prezydent miasta**
- **Formami konsultacji społecznych** są: zbieranie uwag w postaci papierowej lub elektronicznej, w tym za pomocą środków komunikacji elektronicznej, w szczególności poczty elektronicznej lub formularzy zamieszczonych na stronie podmiotowej gminy w Biuletynie Informacji Publicznej oraz spotkania, debaty, warsztaty, spacer studyjne, ankiety, wywiady, wykorzystanie grup przedstawicielskich lub zbieranie uwag ustnych

Komitet Rewitalizacji – rozdz.2 art.7

- Komitet Rewitalizacji stanowi **forum współpracy i dialogu** interesariuszy z organami gminy w sprawach dotyczących przygotowania, prowadzenia i oceny rewitalizacji oraz pełni **funkcję opiniodawczo-doradczą** wójta, burmistrza albo prezydenta miasta
- Dopuszcza się powołanie osobnych Komitetów Rewitalizacji dla wyznaczonych podobszarów rewitalizacji
- Zasady wyznaczania składu oraz zasady działania Komitetu Rewitalizacji określa, w drodze uchwały, rada gminy przed uchwaleniem gminnego programu rewitalizacji albo w terminie nie dłuższym niż 3 miesiące, licząc od dnia jego uchwalenia. Podjęcie uchwały jest poprzedzone konsultacjami społecznymi. **Uchwała nie stanowi aktu prawa miejscowego**
- Obsługę organizacyjną Komitetu Rewitalizacji zapewnia wójt, burmistrz albo prezydent miasta

Gminny Program Rewitalizacji – rozdz.4

- Gminny program rewitalizacji przyjmuje, w drodze uchwały, rada gminy
- Gminny program rewitalizacji jest sporządzany dla obszaru rewitalizacji wyznaczonego w drodze uchwały
- W przypadku podziału obszaru rewitalizacji na podobszary, gminny program rewitalizacji jest opracowywany z podziałem na podobszary
- Jest konsultowany i opiniowany
- Opracowywany po uchwale rady i przyjmowany uchwałą rady do realizacji

Gminny Program Rewitalizacji – minimalny zakres (1)

1. Szczegółowa **diagnoza** obszaru rewitalizacji obejmująca analizę negatywnych zjawisk oraz lokalnych potencjałów występujących na terenie tego obszaru
2. Opis **powiązań gminnego** programu rewitalizacji z dokumentami strategicznymi gminy (**m.in. ze strategią rozwoju, SUKiZP, SRPS**)
3. Opis **wizji stanu** obszaru po przeprowadzeniu rewitalizacji
4. **Cele rewitalizacji** oraz odpowiadające im kierunki działań służących eliminacji lub ograniczeniu negatywnych zjawisk

Gminny Program Rewitalizacji – minimalny zakres (2)

5. **Opis przedsięwzięć rewitalizacyjnych**, w szczególności o charakterze społecznym oraz gospodarczym, środowiskowym, przestrzenno-funkcjonalnym lub technicznym (lista planowanych podstawowych wraz z opisami oraz charakterystyka pozostałych dopuszczalnych)
6. Mechanizmy integrowania działań
7. Szacunkowe **ramy finansowe GPR** wraz z szacunkowym wskazaniem środków finansowych ze źródeł publicznych i prywatnych
8. Opis **struktury zarządzania** realizacją gminnego programu rewitalizacji, wskazanie kosztów tego zarządzania wraz z ramowym harmonogramem realizacji programu

Gminny Program Rewitalizacji – minimalny zakres (3)

9. System **monitorowania i oceny** gminnego programu rewitalizacji
10. Określenie **niezbędnych zmian** w uchwałach
11. Wskazanie, czy na obszarze rewitalizacji ma zostać ustanowiona **Specjalna Strefa Rewitalizacji**
12. Wskazanie sposobu realizacji gminnego programu rewitalizacji w zakresie planowania i zagospodarowania przestrzennego
13. **Załącznik graficzny** przedstawiający podstawowe kierunki zmian funkcjonalno-przestrzennych obszaru rewitalizacji sporządzony na mapie w skali co najmniej 1:5000 opracowanej z wykorzystaniem treści mapy zasadniczej

Specjalna Strefa Rewitalizacji rozdz.5 (1)

- Na wniosek wójta, burmistrza albo prezydenta miasta rada gminy podejmuje uchwałę w sprawie ustanowienia na obszarze rewitalizacji Specjalnej Strefy Rewitalizacji
- Strefę ustanawia się w celu zapewnienia sprawnej realizacji przedsięwzięć rewitalizacyjnych na okres **nie dłuższy niż 10 lat**, bez możliwości przedłużenia
- Wniosek o ustanowienie Strefy składa się po uchwaleniu gminnego programu rewitalizacji i zgodnie z jego ustaleniami
- Uchwała w sprawie ustanowienia na obszarze rewitalizacji Strefy stanowi **akt prawa miejscowego**

Specjalna Strefa Rewitalizacji rozdz.5 (2)

- Budowa lub przebudowa budynków służących rozwojowi społecznego budownictwa czynszowego wykonywana na obszarze Strefy oraz przewidziana w GPR w ramach przedsięwzięć rewitalizacyjnych stanowi **cel publiczny**
- Na obszarze Strefy **lokator jest obowiązany opróżnić**, na czas wykonywania robót budowlanych, lokal wchodzący w skład mieszkaniowego zasobu gminy, jeżeli jest to niezbędne do realizacji przedsięwzięć rewitalizacyjnych. Po zakończeniu wykonywania robót budowlanych wójt, burmistrz albo prezydent udostępnia lokatorowi, w ramach istniejącego stosunku prawnego, **ten sam lokal, a jeżeli jest to niemożliwe zawiera z lokatorem umowę najmu lokalu**

Specjalna Strefa Rewitalizacji rozdz.5 (3)

- W przypadku nieruchomości położonych na obszarze Strefy gmina może udzielić ich właścicielom lub użytkownikom wieczystym dotacji w wysokości nieprzekraczającej **50% nakładów** koniecznych na wykonanie robót budowlanych polegających na remoncie lub przebudowie lub prac konserwatorskich i prac restauratorskich
- Możliwość **zakazu** wydawania **decyzji o warunkach zabudowy**
- Prawo **pierwokupu nieruchomości** przez gminę
- **Podwyższenie stawki podatku** od nieruchomości niezabudowanych

Miejscowy Plan Rewitalizacji (MPR)

- Rada gminy może uchwalić dla całości lub części obszaru rewitalizacji MPR, jeżeli uchwalony został GPR
- Miejscowy plan rewitalizacji jest szczególną formą planu miejscowego

Miejscowy Plan Rewitalizacji (MPR) – cechy

- Zasady **kompozycji przestrzennej** nowej zabudowy i harmonizowania planowanej zabudowy z zabudową istniejącą
- Ustalenia dotyczące charakterystycznych **cech elewacji budynków**
- Szczegółowe ustalenia dotyczące **zagospodarowania i wyposażenia terenów przestrzeni publicznych**, w tym urządzania i sytuowania zieleni, koncepcji organizacji ruchu na drogach publicznych oraz przekrojów ulic
- Zakazy i ograniczenia dotyczące działalności handlowej lub usługowej
- Maksymalną **powierzchnię sprzedaży obiektów handlowych**, w tym obszary rozmieszczenia obiektów handlowych o wskazanej w planie maksymalnej powierzchni sprzedaży i ich dopuszczalną liczbę
- Zakres niezbędnej do wybudowania infrastruktury technicznej, społecznej lub lokali
- Część graficzną MPR sporządza się, w zależności od potrzeb, w skali od 1:100 do 1:1000

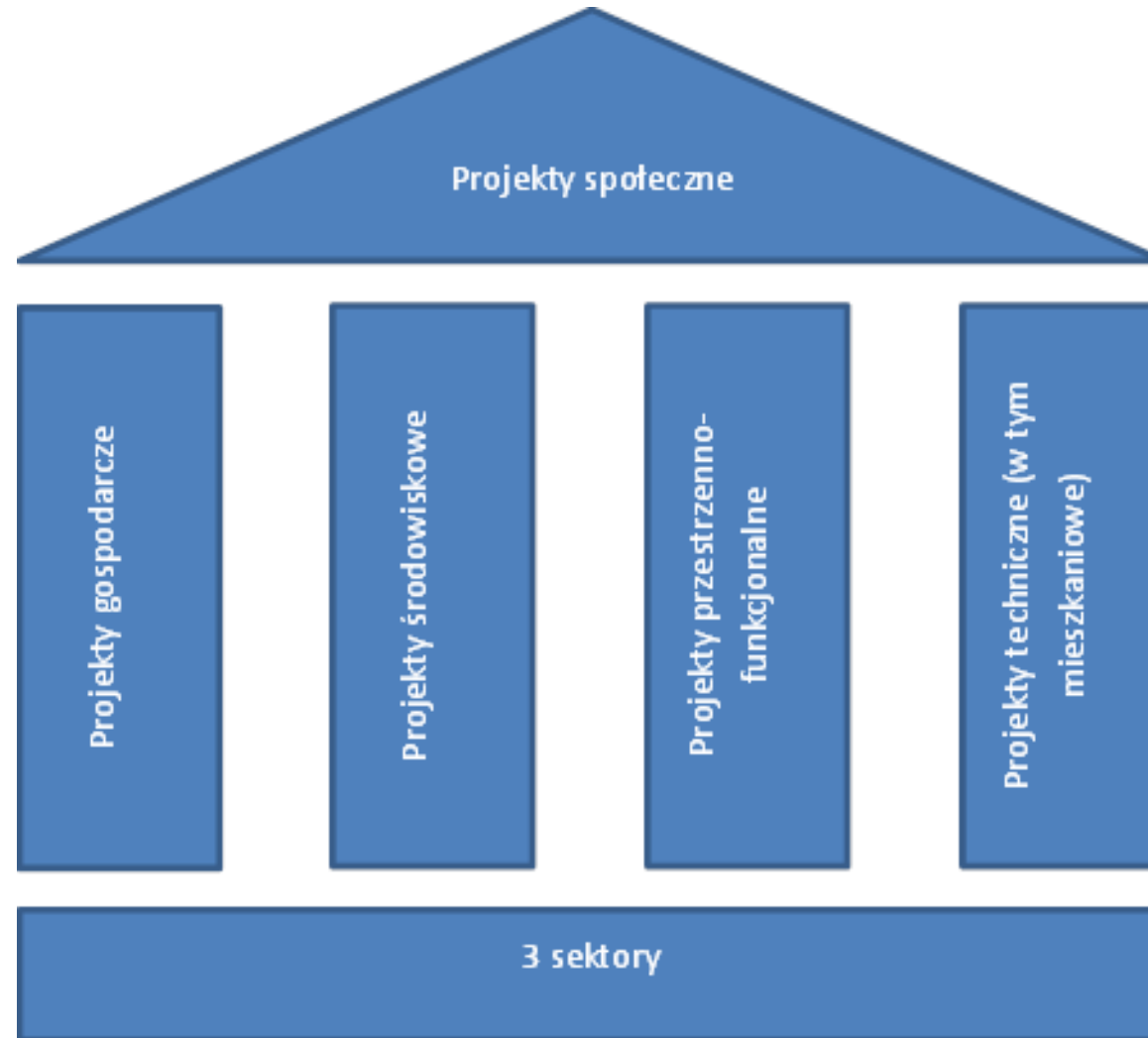
Przepisy przejściowe – rozdz.7 Realizacja przedsięwzięć

- Do dnia 31 grudnia 2023 r. dopuszcza się realizację przedsięwzięć wynikających z programu zawierającego działania służące wyprowadzeniu obszaru zdegradowanego ze stanu kryzysowego, przyjmowanego uchwałą rady gminy, bez uchwalania gminnego programu rewitalizacji. W takim przypadku wyznaczenie w drodze uchwały obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji, strefy, a także uchwalenie miejscowego planu rewitalizacji nie jest dopuszczalne
- Jeżeli program uchwalony został przed dniem wejścia w życie niniejszej ustawy, zawiera co najmniej opis procesu wyprowadzania ze stanu kryzysowego obszarów gminy oraz diagnozę pozwalającą na wyznaczenie obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji, na jego podstawie może zostać opracowany, konsultowany i uchwalony gminny program rewitalizacji.

Poglądowe wyjaśnienie ścieżek opracowania programu rewitalizacji

<E:\RES 2014\LPR\Parczew\Poglądowe wyjaśnienie ścieżek opracowania programu rewitalizacji.docx>

Przedsięwzięcia i projekty rewitalizacyjne.

Etap wdrażania programu rewitalizacji – realizacja projektów rewitalizacyjnych

Działania rewitalizacyjne planowane do realizacji w ramach RPO WL 2014-2020 ukierunkowane będą na wyprowadzanie obszarów zdegradowanych ze stanu kryzysowego, celem ograniczenia ubóstwa w regionie. Działania te prowadzić mają m.in. do poprawy jakości życia mieszkańców oraz ożywienia gospodarczego i społecznego obszaru zdegradowanego. Warunkiem powodzenia działań rewitalizacyjnych jest konieczność zwiększenia ich kompleksowości.

System wdrażania Programu zapewni warunki, umożliwiające skuteczną realizację projektów rewitalizacyjnych poprzez:

- dedykowane rewitalizacji działania,
- premiowanie projektów realizowanych na obszarach zdegradowanych,
- realizację wsparcia dedykowanego społecznościom i osobom zagrożonym wykluczeniem społecznym na obszarach rewitalizowanych.

Etap wdrażania programu rewitalizacji – realizacja projektów rewitalizacyjnych cd.

Działaniami dedykowanymi obszarom wymagającym rewitalizacji będą:

- 13.3 *Rewitalizacja obszarów miejskich*
- oraz
- 13.4 *Rewitalizacja obszarów wiejskich.*

W ramach przedmiotowych działań zaplanowano realizację przedsięwzięć infrastrukturalnych, mających na celu przywracanie bądź nadawanie nowych funkcji zdegradowanym społecznie, gospodarczo, środowiskowo obszarom, podporządkowanych i ukierunkowanych na rozwiązywanie zdiagnozowanych problemów społecznych.

Etap wdrażania programu rewitalizacji – realizacja projektów rewitalizacyjnych - Działanie 13.3 *Rewitalizacja obszarów miejskich*

Celem Działania jest odnowa zdegradowanych przestrzeni miejskich prowadząca do rozwiązywania zdiagnozowanych problemów społecznych tych obszarów.

Zadania w zakresie głębokiej przebudowy i adaptacji zdegradowanych obiektów i obszarów, ukierunkowane w szczególności na poprawę jakości korzystania z przestrzeni, likwidację izolacji obszarów problemowych oraz poprawę jakości życia mieszkańców obszarów zdegradowanych.

Etap wdrażania programu rewitalizacji – realizacja projektów rewitalizacyjnych

Działanie 13.3 *Rewitalizacja obszarów miejskich*

Inwestycje infrastrukturalne w zakresie rewitalizacji ukierunkowane na rozwiązywanie zdiagnozowanych problemów społecznych wzmocnią wysiłki na rzecz ograniczania koncentracji ubóstwa oraz wykluczenia społecznego mieszkańców obszarów rewitalizowanych.

Pozwolą także na odnowę zdegradowanych przestrzeni miejskich przyczyniając się do wzmocnienia ich potencjałów rozwojowych.

Etap wdrażania programu rewitalizacji – realizacja projektów rewitalizacyjnych - Działanie 13.3 *Rewitalizacja obszarów miejskich*

Wskaźniki rezultatu bezpośredniego:

- Liczba osób korzystających z obiektów infrastruktury społecznej/kulturalnej/turystycznej będącej przedmiotem projektu.
- Powierzchnia terenów przygotowanych pod działalność gospodarczą.
- Powierzchnia użytkowa budynków przygotowanych pod działalność gospodarczą.
- Liczba przedsiębiorstw ulokowanych na zrewitalizowanych obszarach.

Etap wdrażania programu rewitalizacji – realizacja projektów rewitalizacyjnych - Działanie 13.3 *Rewitalizacja obszarów miejskich*

Typy projektów:

- Przebudowa, remont lub modernizacja zdegradowanych budynków **w celu przywrócenia lub nadania im nowych funkcji użytkowych** wraz z zagospodarowaniem terenu.
- Kompleksowe projekty obejmujące rekultywację/remediację zdegradowanych obszarów wraz z przebudową oraz adaptacją obiektów zdegradowanych **mające na celu przywrócenie lub nadanie danemu obszarowi nowych funkcji użytkowych.**
- Roboty restauratorskie i konserwatorskie budynków zabytkowych, budynków położonych w strefie ochrony konserwatorskiej oraz budynków o wartości architektonicznej i znaczeniu historycznym i ich wyposażenia **w celu przywrócenia lub nadania im nowych funkcji użytkowych.**

Etap wdrażania programu rewitalizacji – realizacja projektów rewitalizacyjnych - Działanie 13.3 *Rewitalizacja obszarów miejskich*

Typy projektów:

- Uporządkowanie i zagospodarowanie zdegradowanych przestrzeni publicznych **w celu przywrócenia lub nadania im nowych funkcji użytkowych.**
- Zakup wyposażenia - wyłącznie jako element projektów dotyczących adaptacji budynków.
- Roboty budowlane i modernizacyjne infrastruktury technicznej.
- Roboty budowlane i modernizacyjne dróg lokalnych (gminnych i powiatowych).
- Tworzenie stref bezpieczeństwa i zapobieganie przestępczości w zagrożonych patologiami społecznymi obszarach miast.
- Rozwój miejskich terenów zielonych.
- Przebudowa, remont lub modernizacja budynków w celu adaptacji na działalność przedsiębiorstw wraz z zakupem wyposażenia.

Etap wdrażania programu rewitalizacji – realizacja projektów rewitalizacyjnych - Działanie 13.3 *Rewitalizacja obszarów miejskich*

Typ beneficjentów:

- JST oraz ich związki, porozumienia i stowarzyszenia.
- Samorządowe jednostki organizacyjne sektora finansów publicznych posiadające osobowość prawną.
- Służby ratownicze i bezpieczeństwa publicznego.
- Przedsiębiorstwa społeczne (Krajowy Program Rozwoju Ekonomii Społecznej)
- Podmioty działające w oparciu o partnerstwo publiczno-privatne.
- Spółki prawa handlowego (większość udziałów lub akcji posiadają JST).
- Organizacje pozarządowe
- Jednostki zaliczane do sektora finansów publicznych.
- MŚP.

Etap wdrażania programu rewitalizacji – realizacja projektów rewitalizacyjnych - Działanie 13.3 *Rewitalizacja obszarów miejskich*

Limity i ograniczenia w realizacji projektów:

- Warunkiem uzyskania wsparcia będzie ujęcie projektu w LPR i jego realizacja na obszarze zdegradowanym.
- Niezbędnym warunkiem realizacji działań inwestycyjnych będzie ich podporządkowanie i ukierunkowanie na rozwiązywanie zdiagnozowanych problemów społecznych.
- Wszystkie wspierane przedsięwzięcia muszą uwzględniać konieczność dostosowania infrastruktury i wyposażenia do potrzeb osób z niepełnosprawnościami.
- Działania mające na celu poprawę dostępności do usług społecznych muszą wykazywać zgodność z założeniami europejskich zasad odejścia od form opieki instytucjonalnej na rzecz opieki środowiskowej oraz z kierunkami wskazanymi w Programie Przeciwdziałania Ubóstwu i Wykluczeniu Społecznemu 2020.

Etap wdrażania programu rewitalizacji – realizacja projektów rewitalizacyjnych - Działanie 13.3 *Rewitalizacja obszarów miejskich*

Limity i ograniczenia w realizacji projektów:

- Projekty z zakresu kultury muszą wynikać z LPR i powinny koncentrować się na marginalizowanych społecznościach (koszty kwalifikowalne < 2mln EUR).
- Wydatki na konserwację/restaurację wyposażenia budynków znajdujących się w rejestrze zabytków, budynków położonych w strefie ochrony konserwatorskiej oraz budynków o wartości architektonicznej i znaczeniu historycznym nie będących w rejestrze zabytków kwalifikowalne będą wyłącznie w przypadku, gdy prace te będą niezbędne, by nadać bądź przywrócić funkcje użytkowe
- Prace w zakresie wyposażenia centrum monitoringu oraz w zakresie przystosowania pomieszczeń do pełnienia funkcji centrum monitoringu kwalifikowalne będą wyłącznie w przypadku, gdy w ramach projektu przewidziany jest zakup i instalacja systemów monitoringu.

Etap wdrażania programu rewitalizacji – realizacja projektów rewitalizacyjnych - Działanie 13.3 *Rewitalizacja obszarów miejskich*

Limity i ograniczenia w realizacji projektów:

- Inwestycje dotyczące zewnętrznej infrastruktury technicznej oraz w zakresie dróg lokalnych dopuszczalne będą jedynie w sytuacjach uzasadnionych spójnością realizowanej operacji, w tym brakiem możliwości osiągnięcia założonych rezultatów bez realizacji danego elementu.
- Budowa nowych budynków, co do zasady, nie może być realizowana. Wyjątek stanowią projekty polegające na odtworzeniu zabudowy zdegradowanej w stopniu uniemożliwiającym jej regenerację/renowację.
- Priorytetowo traktowane będą projekty: generujące nowe miejsca pracy, przyczyniające się do poprawy efektywności energetycznej, zapewniające kompleksowe rozwiązanie problemu obszaru zdegradowanego, wykazujące jak największą komplementarność z inwestycjami współfinansowanymi z EFS.

Etap wdrażania programu rewitalizacji – realizacja projektów rewitalizacyjnych - Działanie 13.3 *Rewitalizacja obszarów miejskich*

Limity i ograniczenia w realizacji projektów:

- Inwestycje dotyczące zewnętrznej infrastruktury technicznej oraz w zakresie dróg lokalnych dopuszczalne będą jedynie w sytuacjach uzasadnionych spójnością realizowanej operacji, w tym brakiem możliwości osiągnięcia założonych rezultatów bez realizacji danego elementu.
- Budowa nowych budynków, co do zasady, nie może być realizowana. Wyjątek stanowią projekty polegające na odtworzeniu zabudowy zdegradowanej w stopniu uniemożliwiającym jej regenerację/renowację.
- Priorytetowo traktowane będą projekty: generujące nowe miejsca pracy, przyczyniające się do poprawy efektywności energetycznej, zapewniające kompleksowe rozwiązanie problemu obszaru zdegradowanego, wykazujące jak największą komplementarność z inwestycjami współfinansowanymi z EFS.

Etap wdrażania programu rewitalizacji – realizacja projektów rewitalizacyjnych cd.

W ramach Programu przewidziano także preferencje dla inwestycji niezbędnych dla kompleksowej rewitalizacji danego obszaru realizowanych w ramach:

- Działanie 3.1 *Tereny inwestycyjne*
- Działanie 5.2 *Efektywność energetyczna sektora publicznego*
- Działanie 5.3 *Efektywność energetyczna sektora mieszkaniowego*
- Działanie 5.5 *Promocja niskoemisyjności*
- Działanie 7.1 *Dziedzictwo kulturowe i naturalne*
- Działanie 9.1 *Aktywizacja zawodowa*
- Działanie 9.3 *Rozwój przedsiębiorczości*
- Działanie 11.1 *Aktywne włączenie*
- Działanie 11.2 *Usługi społeczne i zdrowotne*
- Działanie 12.2 *Kształcenie ogólne*
- Działanie 13.2 *Infrastruktura usług społecznych.*

Dobre praktyki

Cieszyn - Stowarzyszenie „Być razem”

- od 1996 roku, tworzy mieszkania dla różnych grup społecznych (alkoholików, bezrobotnych, bezradnych społecznie, nie umiejących wychowywać dzieci, wykluczonych społecznie, samotnych matek)
- W 1999 uruchomiło kolejne miejsce – Hostel dla kobiet i dzieci, ofiar przemocy i innych przestępstw
- dla bezdomnych zebranych na dworcu kolejowym stworzono dom, gdzie mogą mieszkać i pracować, stworzono projekt we współpracy z Fundacją „Barka” z Poznania
- z pomocy Stowarzyszenia korzysta łącznie około 3000 osób rocznie (schronienie, pomoc żywnościowa, socjalna, psychologiczna, prawna, zatrudnienie w ramach robót publicznych, edukacja)

Być Razem – 100 wolontariuszy

- Jesienią 2001 r. miasto przekazało organizacji hale produkcyjne po zlikwidowanych ZPC „Olza”
- Z czasem powstał tu punkt, gdzie wydawano żywność, stare meble i ubrania z darów
- Wspólnie z MOPS obiekt został wyremontowany za unijne pieniądze
- We wrześniu 2001 r. rozpoczął się remont, przy którym pracowało kilka osób pozbieranych z dworca i poradni uzależnień

Być Razem

Pod koniec 2003 roku, w ramach Centrum Edukacji Socjalnej, uruchomiono pracownię i warsztaty:

- rękodzieła artystycznego, renowacji mebli
- pracownię komputerową, stolarnię
- szwalnię, ślusarnię, warsztat instalatorsko-elektryczny (naprawy sprzętów RTV i AGD)
- warsztat świadczący usługi remontowo-budowlane
- dział zaopatrzenia i banku darowizn
- sklep, gdzie sprzedawane są wyroby wykonane w warsztatach

Grzybów woj. Mazowieckie – Ekologiczny Uniwersytet Ludowy

- Ekologiczny Uniwersytet Ludowy w Grzybowie powstał dzięki wsparciu duńskiej Fundacji Velux. Program pierwszego kursu opracowywany był we współpracy międzynarodowej dzięki projektowi z programu Erasmus+). Uczestnictwo jest bezpłatne.

Podstawowe założenia to:

- uczenie się przez praktykę,
- znaczenie żywego słowa w przekazie wiedzy i doświadczenia,
- budzenie w uczniach motywacji do rozwoju, odwagi poszukiwania i odkrywania swoich talentów i powołania,
- partnerstwo nauczycieli i uczniów,
- holistyczny charakter edukacji (łączenie różnych obszarów wiedzy i doświadczenia).

W rozwijanym **Ekologicznym Uniwersytecie Ludowym** tematem przewodnim jest rolnictwo ekologiczne. Poprzez praktyki w najciekawszych gospodarstwach ekologicznych w Polsce oraz zjazdy wszystkich studentów przybliży – stosując wymienione powyżej założenia – zawód rolnika ekologicznego w kontekście globalnym, regionalnym i lokalnym.

Warszawa Praga Północ - Muzeum i Centrum Kreatywności

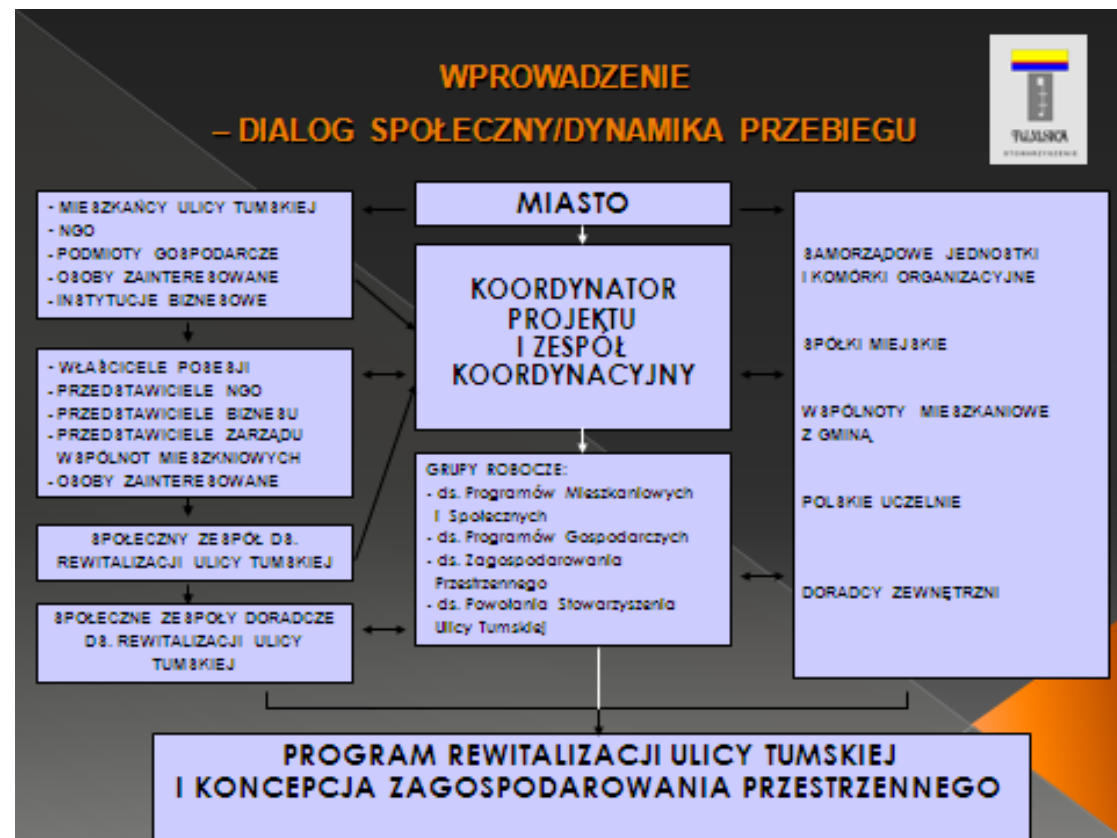
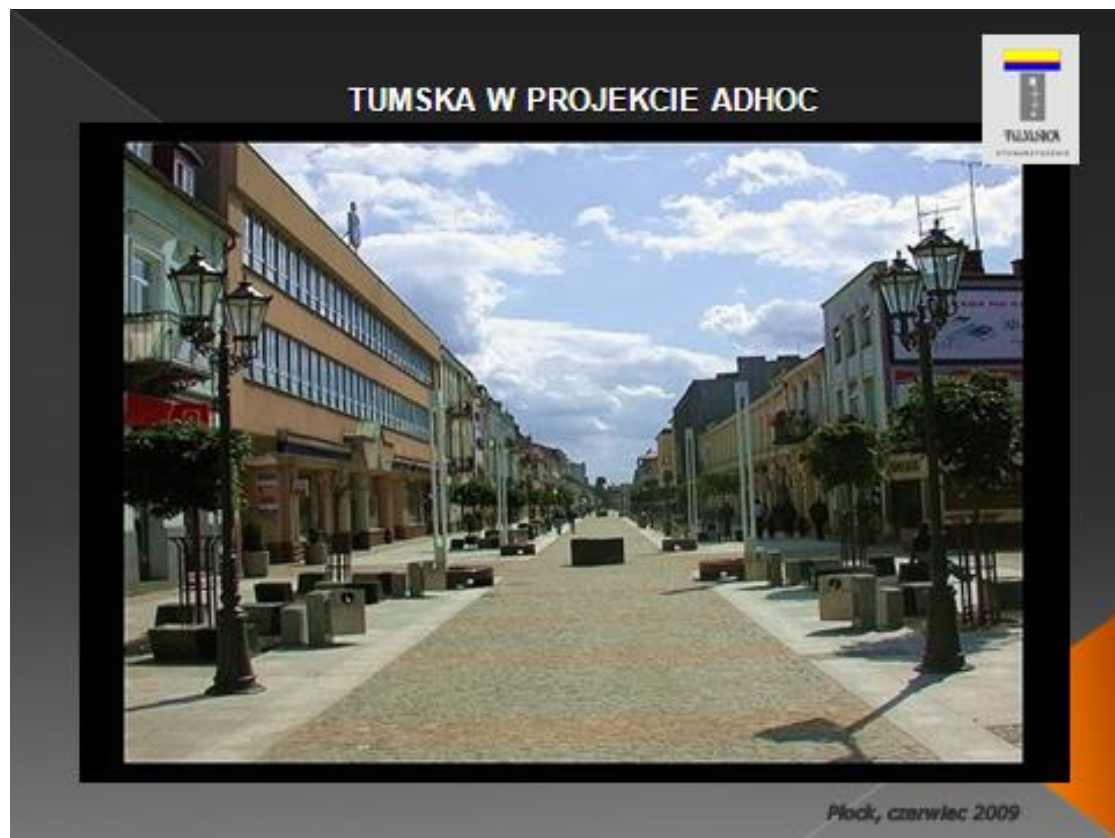
- W ramach Zintegrowanego Programu Rewitalizacji:
- Przy Targowej powstało z potrzeby mieszkańców **Muzeum Warszawskiej Pragi** i w sąsiedztwie powstaje
- **Centrum Kreatywności Nowa Praga – zespół budynków (składający się z kamienicy frontowej i trzech oficyn) przy ul. Inżynierskiej 3, wraz z oficyną przy ul. Targowej 80, po remoncie staną się centrum.** Centrum będzie promować i wspierać rozwój sektora kreatywnego oraz poprawiać warunki prowadzenia działalności gospodarczej poprzez:
 - - udostępnianie odpowiednio przygotowanej infrastruktury;
 - - wzmocnienie wizerunku Pragi, jako dzielnicy kreatywnej;
 - - wsparcie rzemiosła i promocje praskich tradycji rzemieślniczych;
 - - edukację i promocję sektora kreatywnego;
 - - pobudzanie aktywności i kreatywności lokalnej społeczności poprzez włączanie w działania Centrum;

Tumska salonem miasta – stan wyjściowy - Płocki LPR

- Ciąg pieszo-handlowy o długości 731 m
- 573 mieszkańców (dane z 2005 r)
- 191 mieszkań w 18 domach, w tym 102 w zasobach MZGM-TBS
- 159 osób korzystających ze świadczeń socjalnych
- 40% wskaźnik bezrobocia wśród mieszkańców Tumskiej

Partnerzy rewitalizacji władza samorządowa lokalna, regionalna + interesariusze

Partnerzy społeczni rewitalizacji

- **Celem działania władz** Miasta Płocka, było przywrócenie prestiżu ulicy Tumskiej, nadanie jej charakteru „salonu miejskiego” z różnorodnymi funkcjami handlowymi, usługowymi, gastronomicznymi, turystycznymi i kulturalnymi oraz wyodrębnienie i wskazanie miejsc odpoczynku, spotkań i imprez kulturalnych
- **Rewitalizacja ulicy Tumskiej** w Płocku przebiegała w ramach unijnego projektu ADHOC (Rozwój Historycznych Starówek w Środkowej i Wschodniej Europie), do którego Płock przystąpił w 2006 roku. Jednym z wymogów projektu było przeprowadzenie konsultacji społecznych, mających na celu zinwentaryzowanie posiadanych zasobów architektonicznych oraz stworzenie społecznej wizji funkcjonowania ulicy Tumskiej w wymiarze przestrzennym, społecznym i gospodarczym
- **Jak działano?** Władze poprzez projekty „twarde”, mieszkańcy poprzez projekty „miękkie” - badanie ankietowe, spotkania, warsztaty, dyskusje z udziałem mieszkańców, właścicieli nieruchomości, przedstawicieli władz miasta oraz przedstawicieli organizacji pozarządowych

Stowarzyszenie Ulicy Tumskiej

W 2008 roku powstało Stowarzyszenie Ulicy Tumskiej skupiające właścicieli nieruchomości, którzy chcieli sami realizować zagospodarowanie podwórek i ożywić ulicę poprzez projekty dofinansowane z EU

Zakres działania:

1. Inicjowanie i udział w działaniach na rzecz podniesienia walorów urbanistycznych - architektonicznych obszaru śródmieścia m. Płocka ze szczególnym uwzględnieniem ul. Tumskiej poprzez wspieranie nowych inwestycji oraz rewitalizację i ochronę zabytków
2. Wspieranie inicjatyw kulturalnych i społecznych mających wpływ na rozwój obszaru
3. Inicjowanie i udział w procedurach planistycznych dotyczących obszaru śródmieścia m. Płocka, a w szczególności ul. Tumskiej

Stowarzyszenie Ulicy cd

4. Kultywowanie tradycji historycznej, tworzonej przez mieszkańców Płocka w szczególności w rejonie ul. Tumskiej w tym inicjowanie i wspieranie badań historycznych, powstawania publikacji naukowych, popularyzatorskich poświęconych tej tematyce, a także wspieranie działalności edukacyjnej i publicystycznej
5. Przyczynianie się do tworzenia tożsamości środowiskowej, w szczególności aktywizacja i integracja mieszkańców ulicy Tumskiej, wspieranie postaw i zachowań służących dbałości o otoczenie, samorządności, odpowiedzialności, współpracy

ul. Tumska w Płocku - projekty stowarzyszenia

- Dwa wieki ul. Tumskiej- maj/czerwiec 2009 r.
- Problem uciążliwych mieszkańców-wrzesień 2008 r.
- Tumska ulicą bez barier – listopad 2008 r. We współpracy ze stowarzyszeniem osób słabo widzących i niewidzących - Stowarzyszenie De Facto w Płocku
- Opracowania analityczne z zakresu planowania przestrzennego
- Udział w postępowaniach administracyjnych
- Projekty zagospodarowania podwórek dostępnych z ul. Tumskiej, jako przestrzeni publicznych
- Projekt regulacji stanów prawnych i stanów posiadania nieruchomości
- Projekty z wykorzystaniem środków unijnych, z dotacji miejskich
- Projekty ze środków Fundacji Grantowej dla Płocka

Dziękuję za wspólną pracę!